ՆՈՒՄԷՐՈ 1702 — 1883 ԱՊՐԻԼ 14—15 ԲԼՈՒՆՃԻԼՈՒՊԻՀ—ՇՈՒՄԱՆ — ԱԼԹԸՆՃԸ ՍԼՈՒՆ

ԹԷՐԱԷՄԱՆԸ ԷՖԷՐԵԱՐ

ՄԻՎԱՏՏԸ ԲՈԼԻԹԻԳԻՅԷ ԻԼՄԻՅԷ ՎԷ ՄԻԼԼԻՅԷ

ՎԷՔ ՍԱԻՐԷՅԻ ՃԱՄԻ ԵՒՎՄԻ ԿԱԶԷԹԱ ՏԸՐ

ԱՌՕՆԼ ԳԻՆԱԹԼԱՐԸ

Մէջիսպէտ 20 դրուշան

ՕԹԱՄՊՕԼ ԻԶԻՒՆ

Վեր սէնէլիք . . . . . 180 դրշ.
Ալթը պլրդ . . . . . 90 »
Իւշ պլրդ . . . . . 50 »

ՎԻԼԱՅԱԹ ԻԶԻՒՆ

Բոլոր թէ իրական օլունամագլար իչին

Վեր սէնէլիք . . . . . 220 դրշ.
Ալթը պլրդ . . . . . 110 »

30 ԲԱՐԱ

ԻԼԱՆԱԹ ԳԻՆԱԹԼԱՐԸ

Պէհէր տաթրը իչուն

1 վէ 2 վէ ճիւնի սահիֆէյէ . . 5 դրշ.
Գիւնէաբ սահիֆէյէ . . . . . 2 »
ԻԽԹԱՐ. Պանդա, Շիրբէթ վէ սամուրը սարբսահիֆէյէ այնա իլանաթ.
2 վէ ճիւնէաբ սահիֆէյէրէ . . 8 դրշ.
Գիւնէաբ սահիֆէյէ . . . . . 4 »
Զիրատէ միւտատէթ իչուն իլանաթա ապրը բաղարըրլըգ օլուր։
Մէջատաբ նափիսյա տայիր պէնալէր մէճմանէն գապուլ օլունմագ վէ սէրբէ օլունմայան էվրագ իստէ օլունմայագ տըր։

30 ԲԱՐԱ

Իտարէխանէսի, հէյէթը թահրիրիյէսի վէ մաթպասասը, Սիթամպօլոս Պապը Ալի ճատտէսինտէ նումէրո 20 խանէյէ տիր։ — Կազէթանըն ումուրը իտարէ վէ թահրիրիյէսինէ այնա քեաֆիֆէի մէվատտ հագգընտա Միւտերի կազէթա Տիգրան Ճիվէլէկեանա միւրաճաաթ օլունճաղը կիւլի, քեաֆիֆէի մէքեաթիպլին տախի անըն նամընա կէօնտէրիմէսի իգթիզա իտէր։

ԿԻՒՆԼԻՒՔ ՀԱՎԱՏԻՆ

Ճեպէլը Լիպնան մէսէլէսի հագգընտա տիւնքի Իսրէլ Էֆէնտէ պէրվէհոր աթի օգունմուշ տըր։

Բիւսթէմ բաշա հազրէթլէրինին եէրինէ միւթէսարրըֆ թային օլունճագ զամի հագգընտա, վէ եախոտ ճէպէլը Լիպնան ումուր վէ մէսալիհինին մէճլիսը իտարէ թարաֆընտան մուվագգաթէն իտարէ օլունմասընա տաիր Ֆրանսա սէֆարէթինտէն Պապը Ալիյէ տիւն (Էվվէլքի կիւն) ագշամա գատար հիչ պիր թէպլիղամի վագը օլմամըշ տըր։ Անճագ սալը ագշամը Մապէյնը Հիւմայունտան Պապը Ալիյէ պիր էմր վուրուտ իմիշ օլուպ, պունտա կէչէն բազար կիւնիւ էսամիսի խաքիբան հազրէթը Շէհրիյարէրիյէ թագտիմ օլունան 3 նամզէտատէն պիրինին ինթիխապ ու թայինի մէճլիսը վիւքէլանը բէյինէ իհալէ օլընմիշ տըր։ Բիվայէթէ կէօրէ, Պապը Ալի՝ մէղքիւր էսամիյի էլիֆպա սրբասըյլա եանի Էվվէլա Ցանիշ էֆէնտիյի, պատէհու նասրի պէյի, Սագրզ Յովհաննէս էֆէնտիյի, Բէրթէվ էֆէնտիյի վէ վասա էֆէնտիյի եաղրպ պու նամզէտլէր հագգընտա սիֆէրայա էվվէլճէ մամիւմաթ վէրէճէք տիր։

Պու պապտէ սիւֆէրանըն էֆքարը ու մէնվիյաթը իսթիմտաճ օլունտրգտա, Պապը Ալիտէ պիր մէճլիս ագտրնա սիֆէրա տավէթ իտիլէճէք, վէ պու իճթիմատէ նամզետ ըէսմէն արզ օլընճաճագ տըր։ Զըգան սալը կիւնիւ խարիճկէյէ նազրը՝ Ցանիշ էֆէնտինին նամզէտլիկի հագգընտա էքսէր սէֆարէթի թէրճէմանլարըյլա իճրատի միւքանէլէմէ մի թիմիշ տիր։ կէօրունիւշտէ Ցանիշ էֆէնտի հէր թարաֆան հիւսմի գապուլ օլընմագտա տըր։ պինապէրին Ցանիշ էֆէնտինին ձէպէլը Լիպնան միւթէսարրըֆիլըընա նամզետլիկի բէք ղիյատէ միւհթէմիլ իտուկի նիմ՝ բէսմի տուրթամտէ զանն օլընըյոր։ Ֆագաթ պու նամզետլի՝ բէսմի օլմազտան էվվէլ եա գապուլ օլունմուշ պուլընճաճագ, վէ եախոտ միւմանաաթա օղրայընճա հիչ մէյտանա չըգարըլմայըպ էօյլէճէ սէօնէճէք տիր։ Մամաֆիհի զանն օլընտրընա կէօրէ, սիւֆէրա Ցանիշ էֆէնտինին նամզետլիկինի գաթի պիր տուրթը թէվկիյէ մագամընտա թէլագը իթմէսէլէր պիլէ, հիչ տէյիլսէ մէղքիւր նամզետլիկէ գարինը գապուլ օլապիլիր նազարընա պագճագտար տըր։ Էվվէլքի կիւն մէճլիսը վիւքէլա՝ երինէ պու մէտէլէ հագգընտա իճրատի միւզաքերէ իթմիշ տիր։

Ժորնալ դէ Գոնստանտինոպլ տախի պու պապտէ պէր վէճճը աթի եաղրեօր։

«Բիւսթէմ բաշա հազրէթլէրինին ինգրզալի միւտատէթը մէմուրիյէթի հասէպիյլէ Ֆրանսա սէֆիրի թարաֆընտան Պապը Ալիյէ վագը օլան պաղը իխթարաթ իւզերինէ Ֆրանսա սէֆարէթի ի-լէ Պապը Ալի պէյինտէ խայլիտէն խայլի պիւրուտէթ հուսուլէ կէլտիկի պաղրլար թարաֆընտան իթեան օլունմուշ իսէ տէ, պէօյլէ պիր շէյ վուգու պուլմայըպ, պիլաքս Ֆրանսա սէֆիրի իլէ հիւքիւմէթը Ալենյէ պէյինտէ միւնասէպաթ մաթլուպ սուրէթտէ պուլունմագտա տըր։

«Պաղը տէվարը տիրլօմաթիդըյէտէ զանն օլունտուղընա կէօրէ, Պիպ Տօտա բաշանըն նամզէտիկինճէ հիչ պիր թէպէտտիւմ վուգու պուլմայըպ, բաշի մումայլէյհ՝ հալա հիւքիւմէթը Սենյէյէնին նամզետի պուլունմագտա իմիշ։

«Ալտրդրմըզ մաիւմաթա կէօրէ, Էվվէլքի կիւն ագտը իճթիմա իտէն մէճլիսը վիւքէլանը խիթամը միւզաքերէսինտէ 3 զաթրն էսամիսի խաքիբան Շահանէյէ թագտիմ օլունմուշ օլուպ, պունտա Ցանիշ էֆէնտինին իսմի Ալի բաշալար՝ պու հաֆթա զարֆընտա Ցէրսատէթէ կէլիպ եաղը պուրատա կէչիրմէք նէյէթինտէ իմիշէր։

—

Արապ միւթէհայիզանընտան վէ Շուրայի Տէվլէթի ազասընտան Պասրալը Նասիր բաշա պու քէրրէ թէվգիֆ օլունմուշ տըր։

Վէֆրնին պէյանընա կէօրէ, բաշի մումայլէյհ՝ Պասրա Արապ գապիտէլէրինին սէրքէրտէլէրիյլէ իսեանա տաիր մէքթուպլաշմագ թէօհմէթիյլէ թահթը թէվգիֆէ ալընմիշ տըր։

—

Պապը Ալի՝ Շարգի Ռումէլինին հիւքիւմէթը Սենյէյէ թէէտիյէ խատէէկի սէնէվի վէրիտէն թէնվիլ օլունան 60,000 լիրալըգ մէպլաղը թէքբար պիւտժէյէ գայա իթմէսինի Ալէգօ բաշայա իհթար էյլէմիշ տիր։

Շարգի Ռումէլի վիլայէթի մէճլիսը ումումիսինին տայիմի գօմիթէսի՝ Պապը Ալինին իշպու իխթարը հագգընտա միւզաքերէ իտիպ, վիլայէթին վարիտաթընը նազարը տրգգաթընտան տուր իթմէյէրէք, մէճլիսը ումումինին գանունը էսասյէ թէվֆիգէն վէրտիկի գարարը ֆէսխ իտէմէյէճէկինի պէյանէ, Պապը Ալինին պաղատէ զիքր օլունան թէքլիֆինի ըէտտ իթմիշ տիր։

—

Բօտօր տաղընտա վագը իքի գարիյէ էհալիսինին Ալէգօ բաշայա պիր իսթիտատ թագտիմ իտապ, մէղքիւր քէօղլէրին Շարգի Ռումէլիյէ իլհագընը թէվգ իթմիշ օլտուգլարընտան, վալիի միւշարիլէյհին մէղքիւր իսթիտատը ֆիրլպէ էճնէպի գօնսօլոսլարընա թէսլիմ իթտիկինի Վ-էֆտան նագէլէն եաղմըշ իտի։

Ֆ-ըրն պու պապտէի մալիւմաթը մախսուսսինի կէօրէ, Ալէգօ բաշա՝ տէրլի եաղընը՝ մէղքիւր գարիյէ, իլա Պէրլին ահնամէսի մուճիպինճէ Շարգի Ռումէլիյէ իլհագ օլունան տիկէր 16 գարիյէ հագգընտա տախի մուֆասալ պիր լաբրթթ թանզիմլիյէ պու քէրրէ Պապը Ալիյէ թագտիմ իթմիշ տիր։

—

Ֆ-ը դէ Պ-ֆ-ը կազէթասընտա Եէմէնէաքի Ահվալ սէրէվէսը յա պէրվէճճը աթի օգունմուշ տըր։

Եէմէն վիլայէթինին բէսմի կազէթասը օլան Սանանին սօն նիւսխէսինտէ օգունտրընա կէօրէ, Պէնի Մէրվան գապիլէսինին խեանը՝ պիլբիլլիյէ մէն օլընմիշտրը։ կէօրիւնիւշտէ Սանա կազէթասընն մէղքիւր նիւսխէսինին նէշրինի միւթէագրպէն Պէնի Մէրվան ասիլէրի թարաֆընտան իշղալ օլունան գրթատա էբէյիճէ մուհիմմ վուգուաթ զուհուրա կէլմիշ տիր։ Մէղքիւր կազէթա՝

ԽՆԴԻՐ

ԷՋՄԻԱԾՆԱՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ

Իգմիրեան Նէրսէս օրէորդեան Ա. Ազգ. Մասնաբաժնի փետրուար նիւսխէպինեան պատանեաց սէրլէվհա իլէ Նէրսէս եպիսկոպոսի Կաթողիկոս ինթիխապը մէսէլէսինէ տաիր պիր պէնոթի շայանը միւթալէա կէօրէրէք պուհնուան ագտէմ կազէթամըզա նազլ իթթիրիմիզ կիպի, պու տէֆա մարտ նիւսխէպինեանէ այնը սէրլէվհա իլէ վէ էվվէլքի պէնոթին տէվամը օլարագ տէրմ իլէտիրիկի պէնոթի տախի պէրվէճէնը աթի այնէն նազլ իլէ, օգուսանլարը մը նազարը միւթալէաներնա արզ իտէր, վէ մէզ քիւր կազէթանէն հագդըմըզդա իսկ բազ եթթիկի հիւսնիւ թէվէճճիւհէ տէ պու միւնասէպէթլէ պէյանը թէշէքքիւր էյլէրիզ։

Դ.

Այս խնդրոյն վրայ խմբագրութիւնս իր կարծիքն յայտնեց և համարձակեցաւ նաև ՀՈՍՔԻՆ մ՚ընել, յուսալով որ՝ եթէ ոչ Երեսփոխական բարձր Ատեանին ուշադրութիւնն, գէթ մի քանի ազգային լրագիրներու նկատողութիւնը կ՚գրաւէ և առիթ կ՚ընծայէ մեզ աւելի բացայայտել մեր կարծիքն այս կենսական խնդրոյն վրայ։ Սակայն՝ որքան որ վերջապէս Կաթողիկոսական խնդիրն սկսած է քիչ մը միտքերը յուզել ու գրիչները շարժել, բայց և այնպէս՝ ոչ միայն որոշ ուղղութիւն մ՚առած չունի, ոչ միայն արդէն հազար անգամ կրկնուած բաները կ՚նորոգուին, այլ և բանակցութեան, վճռաբանութեան և նախապատրաստութեան նշանն անգամ չերևիր պաշտօնական շրջաններու և մանաւանդ մեր Երեսփոխական Ատեանին մէջ, ուր մի քանի կշիռ ունեցող Երեսփոխաններն իսկ՝ ներկայ հրատապ խնդրոյն առջև, աւելի յարմար կ՚դատին անձնական անապառութեան և ամառակալութեան դէմ խնդիրներով զբաղիլ։ Իսկ Ամեն. Ս. Պատրիարքն, որ կ՚յուսացուէր թէ խնդրոյն յաջող լուծման համար ազդու շարժում մը պիտի ընէ, ցարդ լռութիւն պահած կերևի և թերևս իր յատուկ նպատակն ունի, որ մեզի անյայտ է։ Միայն Թէրճիմանը Լիֆեր՝ որ ստէպ կ՚ամբաստանուի իբրև հոգնայ, և սակայն աւելի պատրաստ կերևի պահպանել Էջմիածնայ շահերն և լուսաւորել հասարակաց կարծիքն ներկայ կենսական խնդրոյն վրայ՝ արտասած է մեր ՀՈՍՔԻՆ՝ առանց իր կողմէ դիտողութիւն մ՚ընելու։

Սակայն եթէ Թուրքիոյ պաշտօնական մարմիններն գրեթէ անտարբեր դիրք մը բռնած են, Ռուսաստանցի Հայք աւելի լաւ կ՚ըմբռնեն կաթողիկոսական խնդրոյն մեծ նշանակութիւնն և թիֆլիսի Հայ օրագիրներն որ զանազան երկրորդական խնդիրներու մասին միշտ հաշտ չեն երևիր, և մանաւանդ այս վերջին ժամանակներս Մեղ- և Մշ՚ հակառակութեան ցաւալի տեսարան մը կ՚ընծայեն, կաթողիկոսութեան բարձր խնդրոյն և ազգային բարձրագոյն շահուց առջև իրենց ներքին կռիւները կ՚մոռնան և գրեթէ իրարու կ՚մօտենան պաշտպանելու Հայութեան բարոյական մեծ պատուարն, Կաթողիկոսական իշխանութիւնն՝ որ ազգային կենաց հետ կապուած է, և այս ինքնայորդոր միութիւնն և հաշտութիւնն ուրախաւէտ երևոյթ մ՚է, ապացոյց մ՚է որ Մշ՚ առերեսս աշխարհաքաղաքացի, քաջ կ՚զգայ՝ իբրև Հայազգի, որ այժմ Հայոց էութիւնն Կաթողիկոսական բարոյական վերաշինութենէ կախումն ունի, և թէ ինչ որ լինին իր անձնական կարծիքն՝ Ազգին շահն ու պատիւը կ՚պահանջեն որ այդ Աթոռը միշտ կանգուն և զարգացուն վիճակի մէջ գտնուի։ Մշ՚ի արտայայտած կարծիքն ու վերադարձն պատիւ կը բերէ իրեն, և մեզ ուրախութիւն։ Վասն զի երկու Հայ թերթեր, երկու մտաւորական այժեր գայթակղելի դիրք մը բռնած կը լինէին և իրենց իմացական կարողութեան և հայրենասիրութեան վրայ կասկածներ և արատ պիտի ձգէին՝ եթէ՝ ինչպէս անցելոյն մէջ՝ շարունակէին իրենց ներքին վէճերն նոյն իսկ այն պահուն, ուր Հայ ազգն երկանց մէջ է, Էջմիածնայ Աթոռն սուգի մէջ և թափուր, և նոր Կաթողիկոսի ընտրութեան համար պէտք է պատրաստել, լուսաւորել միտքերն որ արժանաւոր եկեղեցական մը բազմի այդ Արարատեան Աթոռին վրայ։ Եւ Մշ՚ իր յօդուածն՝ Կաթողիկոսական խնդրոյն վրայ այս նշանակելի բնաբանով կ՚սկսի.—Այժմ, երբ Հայ-Լուսաւորչական (այսինքն Հայաստանեայց) Եկեղեցւոյ գլուխն, վերհափառ Կաթողիկոսն վախճանվեալ է և Էջմիածնի Կաթողիկոսական ամառն թափուր է մնացել, երբ Հայոց ազգի մեծամանութիւնը . . . պէտք է ընտրեն մի նոր հոգևոր գլուխ—մամուլի պարտականութիւնն է, ինչ բանակին և պատկանէր նա, իր կարողութեան չափ, աչքի առնել ազգի մեծամանութեան համար այդ նշանաւոր խնդիրն, Կաթողիկոսական խնդիրն . . .» Եւ շարունակելով խօսքը կ՚յարէ . . . -Եկեղեցու գոյութեան հետ, որպէս բարոյական-հոգևոր հիմնարկութեան հետ, կապուած են՝ ազգի հասարակական կեանքը, ազգի հոգևոր վարչական կազմակերպութիւնը, նրա բարոյական կրթութիւնը, նրա դպրոցական կեանքը, ազգային եկեղեցական կալուածների դրութիւնը. որոնք իրենց եկամուտներով ապահովացնում են ազգի կրթական գործը . . .» Եւ Մշ՚ կ՚առաջարկէ իր նախնական պարզութեան վերածել եկեղեցին, այսինքն Կաթողիկոսական իրաւասութիւնն ապահովել և այնպիսի անձնաւորութիւն մ՚ընտրել որ կարող լինի բարոյապէս և մտաւորապէս յառաջ մղել Հայ ազգն։ Փափաքելի է, որ Կաթողիկոսական խնդրոյն առթիւ՝ Թիֆլիսի երկու նշանաւոր թերթերու բանակռիվական յարաբերութիւնը շարունակուի նաև ուրիշ ազգային խնդիրներու մասին և վերջ տրուի այն ներքին անձնական բանակռիվներու որ շատ տխուր տպաւորութիւն կ՚ընէին հասարակաց կարծեաց վրայ։ Մեղ՚ն ուրախանալով կ՚աւետէ Մշ՚ի այդ վերմ տրամադրութիւնն, միայն հարկ չկար յաղթանակը տանողի մը պէս հռչակել զայն, քանի որ Մշ՚ առանց որ և է ակնարկութեան և հեգնութեան, այլ ինքնակամ և լրջօրէն կ՚արտայայտէ իր կարծիքն, որ անտարակոյս իր ներքին համոզումն է հայ եկեղեցւոյ մասին, և որ ըստ սկզբան ճշմարիտ է։

Ոչ նուազ ջերմ եռանդով կոչում կ՚ընէ Երևանու Պ՚ի բոլոր հայ լրագիրներու, ինչ կուսակցութեան և դրօշակի որ պատկանին, թողուել ամեն անձնական նկատում և կաթողիկոսական խնդրոյն վրայ լրջօրէն խորհելով՝ անոր յաջող ելք մը գտնել։ Պ՚ի համար Հայկական խնդիրն Հայոց եկեղեցին է, Հայոց ժողովն է, Ազգն է։ «Ազանց եկեղեցու՝, առանց ժողովի, առանց ընկերակցութեան ոչ ինչ գործ չէ կարելի կատարել, կ՚ըսէ . . . .» Եւ Պ՚ի ճշմարիտ Հայու հոգւով կ՚յորդորէ որ կաթողիկոսական խնդրոյն մէջ ամեն Հայ միակամ, միահոգի գործէ, զոհողութիւն չմնայէ, և այդ զոհը պէտք է լինի հոգեւոր, չը որոշ, պէտք է որ մի միութիւն, մի մարմին կազմենք մեր Եկեղեցւոյ հովանոյն ներքև, մեր տաճարին մէջ։ Եւ Պ՚ի իր Բանաբերութեան մէջ՝ Ընդ-Բիւն մը կ՚ընէ Կաթողիկոսական խնդրոյն նկատմամբ, որու էական իմաստն այս է.—Էջմիածնի Կաթողիկոսական Աթոռն՝ ըստ Պատմութեան, միշտ բազմահայ տեղեր, արքունեաց մատ գտնուեր ու՝ ի հարկին փոխադուեր է։ Առաջին Կաթողիկոսն հաստատեց ի Վաղարշապատ իր աթոռն, որ ապա անցաւ Դուին։ Բագրատունեաց ժամանակ՝ Կաթողիկոսական Աթոռն Անի կ՚փոխադրուի, որ է թագաւորանիստ քաղաք։ Ռուբինեանց ժամանակ ի Հռոմկլայ, և ի Սիս։ Այս թագաւորութիւնը գլխովին վերջանալէն ետև՝ 1441ին հայրապետական Աթոռն վերստին կ՚փոխադրուի յէջմիածին՝ Կիրակոս Բ. Կաթողիկոսի օրով։ Այսպէս Աթոռն վաղուց նոյն տեղն անշարժ չէ մնացած։ ԱՅԼ ՈՒՐ ՈՐ ԱՒԵԼԻ ԱԶԱՏ ԱՍՊԱՐԷԶ գտեր է գործելու՝ այն տեղ շարժեր է։» Եւ Պ՚ի յատուկ ուշադրութիւն հրաւիրելով այս պատմական նշանակելի ճշմարտութեան, կ՚յաւելու թէ՝ ըստ որում Հայոց բազմութիւնն անհամեմատ մեծ է ի Թուրքիա, և կաթողիկոսական ընտրութեան մէջ մեծ ձայն և կշիռ ունին անոնք, ինչպէս նաև դիտելու ըլլայ ասպարէզ, թէև բարոյապէս և նիւթապէս տկար են, կ՚առաջարկէ որ ամենայն Հայոց Կաթողիկոսն մէ յարմար տեղ ունենայ . . . ուր . . . կէտերով կ՚յայտնէ իր միտքն, որ կ՚նշանակէ՝ այլ բացէ ի բաց յայտնելու չհամարձակիր ըսելու, թէ այդ տեղը Թուրքիոյ մէկ քաղաքն պարտի լինել, հայութեան կեդրոն . . . և կ՚ուզէ որ Կաթողիկոսն հոգևոր փոխանորդներ ունենայ Կ. Պոլիս և Երուսաղէմ և ինք միայն հանրային շահերով և գործերով զբաղի, աջակից և գործակից ունենալով՝ ազգային Սահմանադրութիւն . . .։

Ուրեմն Պ՚ի առաջարկն ոգին այս է . . . Կաթողիկոսական աթոռն Էջմիածին հոգևորապէս ազատ չէ. ուր որ ազատ հող գըտած, ուր որ հայութեան բազմութիւն գտնուած է՝ անդ փոխադրուած է։ Այժմ պէտք է փոխադրուի Հայաստան, և Սահմանադրութեան վրայ յենելով գործէ Օսմանեան իշխանութեան հովանւոյն ներքև։

Ըստ սկզբան Աբ. Մ՚ի՝ և այդ կարծիքը տասն տարի առաջ յայտնած է*.—«Կաթողիկոսութիւնը տեղւոյ վրայ չէ, այլ սկզբան վրայ. Եկեղեցին աթոռ կամ տաճար չէ, այլ ժողովուրդն է» ասելն։ և Սոսկ Կաթողիկոսութեան խնդրոյն առթիւ՝ ստէպ կառիթ ունեցած է պնդել որ՝ Հայք ամեն ժամանակ իրենց Կաթողիկոսութիւնը փոխադրած են այն կողմերն ուր աւելի խղճի ազատութիւն, աւելի հոգևոր անկախութիւն վայելած են՝ ըստ օրինաց Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ, և առաջարկած է ամեն օրինաւոր միջոցներ իրագործել Հայրապետական իրաւասութիւնն անկախ դրութեան վերածելու, և եթէ այդ միջոցները չյաջողին՝ մեր «երեսը դէպի Սիս դարձնել»։ Այդ՝ մինչև ցայսօր այդ օրէ՝- պաշտօնական միջոցները միթէ կատարուեցա՞ն, միթէ հոգևոր Կաթողիկոսն, միթէ Կ. Պոլսոյ Ազգային Ժողովն՝ այնքան տարիներէ վեր՝ կարևոր քայլ մ՚առին այդ նպատակին համար . . . բնաւ երբէք . . . վասն զի միշտ կ՚կարծեն սարկաւագ՝ թէ իրաւունք չունին ձայն իսկ հանելու՝ եթէ այսօր Էջմիածին և Կաթողիկոսութիւն քանդուին իսկ բարձրագոյն հրամանաւ։ ՊՍԱԿ ԴՊՐՈՒԹԻՒՆ ԹԷՆԴԷՐԸ խօսքն անդամ չ՚ըներ, թերևս նախ՝ անոր համար որ ամեն միջոց ՀՈՒՂՂ կ՚համարի. երկրորդ՝ անոր համար՝ որ Կաթողիկոսութիւնն Վանէն մէջ կը տեսնէ և հետևապէս՝ Վանէն և Էրէն-ՂՂ-ՂՂԷ կ՚արձակէ՝ իր դրատնուած դրից նայելով՝ զարմանալի համարձակութեամբ։

Սակայն ներսի մեզ յայտնել թէ՝ մենք Բ-Ն ԹԷՆԴԷՐ-ՐԻՆ կողմնակից չենք, վասն զի Արարատեան աշխարհն՝ ուր կ՚գտնուի Էջմիածին, միշտ նախապատիւ կը համարինք Կաթողիկոսական Աթոռին համար, և կ՚փափաքինք որ միշտ Աթոռն մնայ Էջմիածին։ Ակնոց զատ՝ Պ՚ի չ՚յայտներ թէ ի՞նչ պայմաններով պէտք է կատարել Կաթողիկոսական Աթոռն փոխադրութիւն բազմահայ կեդրոնն՝ այս է ի Թուրքիա. սակայն մենք աւելի կ՚ընտրենք ազատել ամեն օրինական միջոցներ և ապա Պ՚ի առաջարկն ի գործ դնել։ Եւ ահա այս պատճառաւ՝ մեր Հանդիսին նախորդ փետրվարի ամսագրին մէջ ըրած ենք առաջարկութիւն մը՝ հիմնելով մեր Եկեղեցւոյ օրինաց և դարուս կրօնից ազատութեան սկզբանց վրայ, ՀՈՍՔԻՆ՝ որու կարևորութիւն իսկ տուած չեն երևիր մեր Կ. Պոլսոյ լրագրապետներն, իմաստուն դիւանագէտներն և նոյն իսկ Ամեն. Ս. Պատրիարքն, թէև Մ՚ի՝- առանց աղբիւրն յիշելու, իր կաթողիկոսական վերջին մէկ յօդուածին մէջ՝ շատ բան քաղած է այդ տուաջարկութենէ, և կերևի թէ չէ կրցած կամ՝ չէ ուզած անոր ոգին ըմբռնելու և իր կողմէ անոր այժ տալու։ Տարակոյս չունինք որ Պ՚ի, եթէ երբէք ձեռքն հասնի մեր թերթն՝ իր ազատութեան սահմանին մէջ՝ պիտի փութայ պաշտպանել մեր առաջարկն՝ որու եղրակացութիւնը կրնայ լինիլ իրն, եթէ երբէք ի դերև ելնեն այն միջոցներն որոց գործադրութեան եղանակն արդէն նշանակած ենք մեր առաջարկին հետ . . .։

(Տէվ-դ)

ՄԷՔԵԱԹԻՊ

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ԼՐԱԶՕՐ ՑԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲԱ ԻԹԻՐԱՁ

Մելքէթ մէճլիսը ուսմուսիսի ազգաբնտան թորգոմեան Պօղոս էֆէնտիին տէրճի զրմնընտա կէօնտէրիկի պիր վարագա տրը.

Կոստանդնուպոլիս 13/25 Ապրիլ 1883

Մեծապատիւ խմբագրապետ էֆէնտի Թէրճիմանը Էֆիր լրագրոյ,

Տէր խմբագրապետ,

Խնդրեմ ներկայիս որ Կաթողիկոսական ծանուցեալ խնդրոյ վերաբերութեամբ Ազգային Երեսփոխանի մը կարծիքը Ձեր պատուական թերթի միջոցաւ հրատարակել բարեհաճիք։

Երեսփոխանական ժողովոյ մէջ Կաթողիկոսական խնդրոյ վրայ եղած վիճաբանութիւնը երեք նիստ գրաւելէ, նոյն միջոցին լրագրոյ յանձնախմբի մը ընտրութեան վրայ բնաւ խօսք չըլլալէ և որ աւելի զարմանալին է Օրակարգի մէջ իսկ այդպիսի խնդիր մը (լրագրոյ յանձնախմբի մը ընտրութեան խնդիր) չը տեսնուելէ յետոյ երրորդ նստին վերջին ժամուն յորում ինքս ներկայ չէի՝ նորա ամենապատիւ Ս. Նախագահին լրագրոյ յանձնախմբի մը ընտրութեան առաջարկը մատաւան քուէիք առանց իսկ բան մը արտասանելու ընդունելիը և մնացեալ քառասուն երեսփոխանաց ալ լուռ ու մունջ ձեռնասկ մը նալը արդարև զարմանալի թուեցաւ ինձ, մանաւանդ անոր համար որ այդ փոքրամասն ընդունելութիւն բնաւ պատիւ չը բերեր ժողովոյ, և ի՞նչ սնապարանք՝ ինչպէս Իրէքճեան էֆէնտի իրաւամբ դիտած էր իւր երեկի հրատարակութեան մէջ, տարի մը ժամանակ ունինք, եթէ երբէք ուշ մնացած ենք կրնայինք քիչ մ՚ալ ուշ մնալ, չը կրցայ մեկնել թէ ի՞նչ թագուն նպատակի համար այս օրինակ ստիպողականութիւն արուած է այս փափուկ խնդրոյն, որով պաշտպանը յանձնախմբի ձեռնհասութենէն և կարողութենէն շատ վեր է։

Պալաժէնիա կոչուած Կորդեան հանգոյցը, մեր Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ ոգւոյն և նորա դարաւոր և սրբազան կարգաց դէմ լարուած ծուղակ մը լինելով հետևաբար և զուտ կրօնական և բնաւ որ և է քաղաքական հանգամանք չը կրեր իւր վրայ, ուրեմն ի՞նչ գործ ունին աշխարհական երեսփոխանք այս խնդրոյն մէջ։

Ուստի իբրև Եկեղեցիս և Ազգս սիրող երեսփոխան՝ Երեսփոխանական ժողովոյ Ամեն. Ս. Նախագահը և ընտրուելիք լրագրոյ կոչուած յանձնախումբը ասպագային ահաւոր պատասխանատուութենէ ազատ կացուցելու համար կ՚առաջարկեմ որ ժողովոյ վերջին նստին ներկայ և ձեռնպահ քառասուն երեսփոխանք ինչպէս նաև այն ամեն բացակայ երեսփոխանք որ կուզեն իմ առաջարկ

ԷՍՐԱՐԸ ԱՇԳ

Թ.

ՏԻՀՇԷԹԼԻ ՊԻՐ ԿԻՃԼ

(1700 Ն-Դրօռան տէվամ)

«Պէշ նէֆէք հայուուլարա գարշը եալընըզ օլտուղում հալտէ տախի, տալա թէրէտտիւա խոէմէտիմ. անճագ, իչի մուվաֆֆագըյէթլէ պաշա չը-գարագ իչիւն, ուսթալարգը պիր թէքտիր տիւշիւնմէլի իտիմ։

«Բօլիթիգա թէօհմէթլէրի իլէ քէնտիլէրինի կիզլէմէյէ մէճպուր օլան վաթանէրվէրլէրտէն պագըլարընդն մահէլի խէլալարը պուլունան իչտու մախզէն վէ գուլիպէ խաթրըմա կէլան. Մատամ Կրէնի պուլուզ պուրայա կէթիրտիմ, վէ սիզի գաղուլ իտիպ, միւնասիպ պիր վազրթա գատար պարընարմայա միւսում օլաճագ թէրթիպատը միւմքին մէրթէպէ սրբաանա դօյմագլըզընը քէնտիտինէ բէճա իթարտէն սոնդրա տիւրը չըզարմ։

«Նաբաճագ չէյիմէ գարարը գաթի վէրմիշ իտիմ։

«Հայտուլարընն ճէմ օլաճագլարը վազրթատան թամ իչի ատաթ էվվէլ խանէնիպին էօնիւնէ վատը օլաուսմ։

«Կիճէ գիֆիր գարանդրգ իտի. թ՚ապիաթ, թէբմիլ զազապընը մէյտանա աէօրիւպ, մահչէր կիւնիւնիւ տէրխաթրը իթարտէճէք տէհշէթլի կէօք կիւբլեմկէրի վէ չիմշէքլեր, պիլթիւն մախլուգլարը, քէնտի տէլիքլէրինէ սըզընմայա մէճալտը գրմըշտար իտի։

«Էհլի ճինայէթի իչիւն, նէ՚ գատար միւսայիտ պիր կիճէ։

«Սօգագլարտա, բօլիս նէֆէրաթընտան պիր էսէր պիլէ կէօրիւնմէմէք տէ իտի։

«Թալիմ իթտիմ իչարէթի կէօսթէրտիյիմտէ, խանէնիպին գաբուսու ուսուլճաճդգ աչըլաը, վէ իչէրի կիրտիմ։

«Նէվվէլ էմրտէ, Բ-ԼՖ Մէլէբ պէնի թանըմատը, փաղաթի անգարիպ խանէնիպ հավիսինէ այարընըզ վերէն պիր չիմշէք ըչըզընտան, պիրիպիրիմիկին եիւղունիւ կէօրտիւյիմիզտէ, ալչագ խապես, նէ եառաճաղընը չաչրրտը։

«Գէնտի իչինի պօզմայա աէյիլ, իլլա քէնտիսինէ եարտրմ իտէրէք, տիշարատան ատէմէ սբրր վէրմէք թէհլիքէսինտէն քէնտինի խէլաս իյլէմէյէ կէլտիկի խապէր վէրտիյիմտէ, հայլագ ճանէնին եիւրէյի բահաթլանտը։

«Իլէրուտ այնի ճինայէթ թասավվուրընընն մէնոնի իչիւն, Ֆիլվագը ադնը իլլ պիրլիքտէ սէնի գաչըրմայա վէ պատէհու քէնտիսինի թէրպիյէ իթմէյէ դարար վէրմիշ իտիմ. պագա տիւրլիւ չարէսի եօգ իտի։

«Ֆագաթ հէյ վա՛հ, Մօրտաունթ վէ Պիկթէյլին խէլասը իչիւն, կէճ գալմըշ իտիմ։

«Պիչարէ սէֆիլէրին նաչէլերի, եէքտիկերի իւզերինէ եըղըմըշ իտի։ Վարսընլար պունլար քէնտի հանըմլարը իչիւն գուրպան օլմուշ օլսունլար տէտիմ, քէնտի քէնտիմէ. էլ վերիր քի, հանըմ քէնտիսի գուրթուլսուն։

«Օնտան սոնրաքի հալէր, մալիսիմնիզ պիր Մատամուա՛զէլ։

«Պիր քէրրէ սէնի պուրայա կէթիրիպ էմին սուրէթտէ հըվզ իյլէտիքտէն սօնրա, Բ-ԼՖ Մէլէբը ալըպ, պու մախզէնին իթթիսալինտէ պուլունան տիկէր պիր մախզենէ կէօթիւրտիմ։

«Օրատա, պու հայլազ չարգընա, թէքբարէն նասիհաթլար վէրմէյէ պաշլատրմ. վէ արթըգ իքինիդին պիր միւքատ եաչամասը միւմքինսիզ օլտուղընտան, սէնին Ամէրիգայա կիտէճէյինի, վէ էմնիյէթլի սուրէթտէ մահէլի մէզուրա վասըլ օլմանա տէկին, քէնտիսինին, մէգքիւր մախզէնտէ մահպուս գալմասը էլզէմէյէթինի, քէնտիսինէ պէյան իյլէտիմ։

«Սէֆիլ գաթիկ, պու հագգը սէօղիմէ գարշըլըգ պիր ճէվապ պուլամայարագ, սըյրա պուչագ, իւզերինէ հիճում իթմէսին մի։

«Արթըգ պու գուտուրմուշ քէօրէյի մահվ իտիպ օրթասան գալարըմագտան պագագ պիր չարէ կէօրէմէտիմ. պախուսուս քի, պիզզաթ քէնտի նէֆսիմի տէ գուրթարմայա մէճպուրգ պուլունմագտա իտիմ։

«Հէյլէ քի, թ՚ապանճամ, տօլու օլտուղու հալտէ, եառնրմատա հապըր պուլունմագտա իտի։

«Սէֆիլ հալազ, Մօրտաունթուն վէ Պիկթէյլին ալչագ գաթիլի, կէօյսինտէն վուրուլարագ եէրէ տէվրիլի։

—«Ա՛հ, վալիսէսի՛. վալիսէսի՛. տէտի, Հէլէն Հուսյթրօզ իքի էլլէրի իլէ եիւգլէրինի գարայըլ, թէքբարէն ազամայա պաչլայարագ։

—Վալիսէսի իչիւն տէ, պիր մասալ ույտուրմալըյըզ Մատամուա՛զէլ։

—Ա՛հ պիչարէ գատըն, տէյի մըրըլտանտը սէֆիլ գըզ, օլ տիլկէր վէ նագլք պաչընը, Մատամ Կրէնին մէքրուհ սինէսի իւզէրինէ տայաթըպ եիւգիւնիւ կիպլէյէրէք։

Թէքբարէն պիր օն տագըգա գատար սուսլուգ հիւքմ իտիպ, եաչընը, պէտպախթ Հէլէն Հուսյթրօզուն, քէսիք քէսիք ազամագ ընչկըբըզը, պուտէհշէթլի սուսլուզը գաթ իյլէմէքտէ իտի։

Նիհայէթ, սէֆիլ գուրպան, սկսահ կէօղլերինտէն հալէա եուչ տանէլերի ագմագտա օլան պաչընը եօգարը գալարարագ,

—Էֆէ՛նտի, տէտի, Ալլահ ազգընա օլսուն, պըրագընը քի արթըգ խանէմէ ավտէթ իտեյիմ. չըլտըրմամ կէլիյօր։

—Խանէնիպտէ նէ՞ եառաճագընը Մատամուա՛զէլ։

—Մատամ Միլլարը թէսէլի գըլմայա չալըշճաղըմ։

—Մատամուա՛զէլ. մէյտանտա օլան հալին ազըրլըզընը անլամագ իսթէմէյօրսունուզ տէյի կէլիյօր պանա։

—Անլայօրում, էֆէ՛նտի. անլայօրում . . . ։

—Կիկէր անլամըշ օլսանըզ, արթըգ խանէնիպէ ավտէթ իթմէքիսինիզին միւմքինսիզ օլտուզունու պիլէճէք իտինիզ։

—Արթըգ խանէմէ ավտէթ ի՞թմէյէճէքմիյիմ։

—Հէ՛լէն, Բ-ԼՖ Մէլէբի գաթլինտէն սօնրա, արթըգ Խեկիլթէրրատա տա տուրամազընընզ, խանէնիդտէ տէ։

—Նէ՞ սէպէպլէ, էֆէ՛նտի։

—Զիւնքի պունունլա պէնիմ էօմրիւմ թէհլիքէտէ գալմըշ օլուր։

—Սէնի էլէ՞ վէրիրիմ տէյի գօրմագտա խէն, բէտէրիմին վէ վալիտէյին բուհլարը իւզերինէ եէմին իտէրիմ քի, տալա սէնի ազրզա վէրմէյէճէյիմ։

—Սէն ազրզա վէրմէսէն տէ, բօլիս, պու էսրարը սէնին ազգընտան ալմանըն եօլունու պուլալիպիր։

—Ֆագաթ էօլիրիւմ, պու սըրրը մէյտանա չըգարմամ։ Պիլմէտիյիմ ատէմէր պէնի գաչըրըպ, տաղտա պըրագալար տէրիմ։

—Պու տէհշէթլի սըրրը մահվ ու նապէտիտ իթմէք իչիւն, տահա էյի պիր թարիգ վար արը, Մատամուա՛զէլ։

—Բէք ալէա օ թարիգի սէօյլէյին, օնու իմրա իտէյիմ։

(Տէվ-դ)

ընդունիլ և օրք կը փափաքին այս անպատուութիւնը իրենց վրայէն մաքրել, անմիջապէս հանրագրով մը դիմեն Երեսփոխանական ժողովոյ Վսեմ Ատենապետին արտադրոյ կարգի նիստ մը խնդրելով հրաւիրել, և այդ նստին մէջ յանձնել այս Կաթուղիկոսական փափուկ և կենսական խնդիր Եկեղեցական Համագումար ժողովոյ Հարց, որ ոչ միայն Գօրոյ Եկեղեցականներէ պիտի բաղկանայ ինչպէս կըլլայ սովորական ատեններ, այլ հրաւիրել Թուրքիոյ բոլոր թեմերու առաջնորդներ փոխ-առաջնորդներ ալ եւ օրք անմիջապէս փութան ի Գօրիս գումարուելիք համագումարին ներկայ ըլլալու։

Այս է միակ դարման այս փափուկ խնդրոյն՝ ի լուծանդր լուծման յատենի եկեղեցական համագումար ժողովոյ ուր միայն կրնայ ստանալ իւր վճիռ։ Փոքրաթիւ յանձնախումբ մը և նորա նախագահը կրնան սխալիլ, իսկ համագումար ժողով մը չը սխալիր «կի ձայն բաղմաց ձայն Աստուծոյ» է և համագումար Հարց «ոչ կարելիք»ը միայն կրնայ փրկել զգոյշը այս անել բաւիլն։

Ընդունեցէք Տէր Խմբագրապետ իմ անկեղծ մեծարանաց հաւատին։

Ազգային Երեսփոխան
Պ. Ը. Թուրքմեան

ԷՐԶՐՈՒՄ

Էրզրումեան ապրիլ 4 թարիխեայ Սրճոպոլա պէրվէճէն տիի եապրմը տրը։

«Պիր հարէ.էթը ելեթիլալքեաբանէ թէրթիպ ելթիէ թէօհմէթիյէ հապս իտիլէն էրմէնիլէր հալա մահպուս տրրլար։ Պու էրմէնիլէր թէվգիֆ օլունտրգլարը-նտան պէրու ճիւմլէսի տէ պիր մահպէստէ պուլունտրգլարը հալտէ, պունտան 6 կիւն մուգատտէմ հիւքիւմէթ՝ մահպուսլունը մէրգումէյի իւչ սընըգա թագսիմ իտիւպ այրը այրը մահալլէրէ գոյմուշ տրը։

«Իքի այտան պէրու թահգիգաթ մուալլագտա գալմըշ իտի։ զիրա միսսիանիթիգ իլէ միստտաիի ումումի պու պապտէ բէյլէրինի պէեան ելթիէտէն էվվել, իշ Ատլիյէ նէզարէթինին տաիրէի սէլահիյէթինտէ չըգէպ իտարէի միւլքիյէյէ (վիլիլիկէ) հէվալէ օլունմուշ իտի։ Ս վագրիթ իշպու թէպէտտիւլտէն տօլայը մահպուսլունին սալըվերիլէճէկինէ տաիր պէօյիւք իւմիտլէր վար իտի։ Ֆելշագիգա Ատլիյէ նէզարէթի եանի գանուն՝ պու մահպուսլունի հագգընտա հիւքմինի վերմէգտէն էվվել Տէրսաատէթ էրմէնի Բաթրիյինին Պապը Ալի նէզտինտէ միստահսէլէսի պիր հիւսնի նէթիճէյէ միւնճէրը օլապիլիրտի։ Շիմտի իշ պաշգա տիւրլիւ օլմուշ տրը։ Եանի պիր գաշ կիւնտէն պէրու մէսէլէի մէգքիւրէ Եվնէ Ատլիյէ նէզարէթինին տաիրէի սէլահիյէթինէ կէչմիշ օլտուգունտան, թահգիգաթա քէմալը ճիտտիյէթլէ եէնիտէն իպպիտտար օլունմուշ տրը։ Զաթէն սալը վերիլմիշ օլան մահպուսլունտէն պիրի տէ միստագրգանէ պիր իսթինթագտան սօնրա, եէնիտէն հապս իտիլմիշ տիր։ Պինապէրին միսսանթիգ վէ միստտաիի ումումի ըէյլէրինի վերտիքտէն սօնրա, իշ հէյէթը ելթհամիյէյէ հէվալէ օլունաճագ տրը։ Իշպու մուամէլաթը ըէսմիյէ իճրա օլունունճա, շիւպհէ եօգ տրը քի, իսթինթագ մաղսաթալարը յալա սաիր էվրագը մուռատտագա ատլիյէ մահքէմէսինէ իրսալ օլունաճագլար տրը։ Ռիվայէթէ կէօրէ, Պապը Ալինին պիր էմրի մուճիպլինճէ, էրզրում վալիսի՝ պու իշտէն քէնտիսի էլ չէքիք, մէսէլէի մէգքիւրէյի պու կիպի իշլերէ միւնհասրէն սէլահիյէթի պուլունան Ատլիյէ նէզարէթինէ հէվալէ ելթմէյէ դարար վերմիշ տիր։»

Պու մէսէլէ հագգընտա պիրիմ տաիի էրզրում մուխպիրի պիր մէքթուպ եապմը օլմաղէ, մէքթուպը մէգքիւրը տա եարընքի նիւսխէսիդէ տէրճ իտէճէյիզ։

ԹԷՎՖԻՀԱԹ

Մանասթիր խանէ.ատանընտան միւթէվէլիա Խայրի բաշա զատէ Ռիզա պէյ էֆէնտի հաղրէթլէրինէ բիւթպէ.ի տլա սընիր էվվէլ։

Խաղինէի ճէլիլէյտէ մուհասէպէի մէրքէզիյէ միւտիրլիյի՝ մէսարիֆաթ իտարէի ումումիյէսի մուավինլիյի՝ բիւթպէի սանիյէ սընիր միւթէմայիզի իլէ իտարէի մէգքիւրէնին թէէտիյաթ գալէմի միւմէյիզի սապրգ Սապրի էֆէնտիյէ։

Մէսարիֆաթ իտարէի ումումիյէսի թէէտիյաթ գալէմի միւմէյիզի՝ բիւթպէի սանիյէ սընիր սանիսիյլէ մուվաղէնէի ումումիյէ քեաթիպլի սապրգ Ռիֆաթ էֆէնտիյէ։

Թէքիրտաղը սանճաղը տէֆթէրը խագանի մէմուրլիյէթի՝ Վէրկի Էմանէթի իտարէ մէճլիսինճէ էյտէլիմթիհան իգթիտար վէ լիյագաթը թէպէյեեուն իտէն կէլիպօլու տէֆթէրը խագանի մէմուրը սապրգ Իպրահիմ Նիյազի էֆէնտիյէ թէվճիհ պույրուլմուշ տրը։

—

Եանեա վիլայէթի տէֆթէրտարը Սալիմ էֆէնտիյէ իւչիւնճի բիւթպէ Մէհմէտի Նիշանը իհսան պույրուլմուշ տրը։

ՄԻԻԹԷՖԷՐՐԻԳԱ

Այընան խուսուսի թէլէկրաֆլարա կէօրէ, Իրանտա ճիվանրունհիյէսինտէ վէպա իլէթինին հիւքմ սիւրտիկի Զէյլան վէ Պէքիրպէկ նամ Իրան գալիյէլերինտէ 150շէր խանէ պուլընմագտա իմիշ։ Պու խասթալաղտան 170 քիշի թուլուրուպ անճադ 3ի գուրթուլապիլմիշտիր։

Իրան հիւքիւմէթի՝ պու պապտէ պաշգա պիր թէտպիր ելթիաղ ելթմէյիպ անճադ պիր գօրտոն չէքմիշ տիր։

Տէրսաատէթ Սըհհիյէ նէզարէրէթի թարաֆընտան սուրէթը մախսուսէտ կէօնտէրիլէն տօգթօր Սիմէբօվիչ՝ խասթալաղը մէվճուտ օլաղը գարիյէլերէ հէնուզ եէթիշմէտէն էվվէլ, էհալինին թարիհի իւզէրինէ մէգքիւր խասթալաղը վէպա իլէթի օլաղընը անլամըշ տրը։ Խասթալաղն ասլը զուհուր ելթտիկի մահալէ կելթմէք իչիւն ֆէնա վէ թէհլիքէլի պիր եօլտան կէչմէք չըգմագ իսկ մէն օլընմըշտրը։ Մ. Սիմէբօվիչ՝ էկէր գօրտոնտան կիրիպ չըգար իսկ պաշնա պիր գաղա կէլէճէկի պաղըլարը թարաֆընտան ելթիար իտիլտիքտէ, թապիաը մումանիլէյէ՝ ճիվանրու հիւքիւմէթինտէն պու պապտէ թէէմինաթը շախսիյէ իսթէմիշ, վէ պու թէէմինաթ քէնտիսինէ վերիլմէտիքտէ՝ Ցիւլէյմանիյէյէ ավտէթ ելթմիշ տիր։ Քէղա տօգթօրը մումանիլէյհտէն էվվէլ մահալը մէգքիւրէ վիւրուտ իտէն ասքերի հէքիմլերէ տախի թէէմինաթի վերիլէմէտիկինտէն, անլէր տախի վէպա իլէթինին ղուհուր ելթտիկի գարիյէլերէ կելտէմէյիպ ավտէթ ելթմիշլեր տիր։

—

Շարգի Ռումէլի վալիսի Ալէգօ բաշա հաղրէթլերի՝ Բօտօպ տաղընտա քեսին օլուպ վիլայէթը մէգքիւրէյէ իլհագլարը իտտաա օլընան գարիյէլերէ տաիր մուհարբերաթը գօնսօլօսլարա թէպլիղ էյլէմիշ տիր։

—

Իզմիրտէն ժուռնալ ու Գոնստանդինիէյա եազըլան պիր մէքթուպտա օգունտրգընա կէօրէ, Իզմիր իլէ օ լիմանտա պուլունան միսխէթլիք իսքէլէլեր վէ ճիվար ատալար արասընտա իշլէթմէք իչիւն Շիրքէթը Խայրիյէնին օրայա իւչ տէօրթ վարօր կէօնտէրէճէկի հավատիս իզմիրտէ շույու պուլմուշ տրը։

Մէքթուպը մէգքիւրը մուհարբիրի՝ պու հավատիսի վերիքտէն սոնդրա, զամէն իզմիրտէ միւթէատտիտ քիւչիւք վարբօրլարն օխրամէթի իյֆա իթմէքտէ օլարընը պէյան իլէ, Շիրքէթը Խայրիյէնին պէօյիւք միւշքիլաթ չէքեճէյինի իլավէթէն զէքր ելթմէքտէ տիր։

—

Նգօարատա Ավսթրիա գոնսօլոսընն թէպտիլի ճանիպը Պապը Ալիտէն թալեպ օլընարընընա տաիր պապը կաղէթալարը նէչրիյաթինը Գորէ-Բօնոս Բուլինէ թէքղիպ իտէյօր։

—

Եվվէլքի սապահ՝ պուղտայ եիւքլիս օլարագ իպրահիմէն Տէրսաատէթէ կելէն պիր ինկիլիզ վարօրը՝ Գապաթաշ էօնիւնտէ տէմիր ախտրը հալտէ նասընա թուխտուրամայրպ ալթ եանընտա պուլունան տիկէր պիր ինկիլիզ վարօրընն իւզէրինէ տիւշմիւշ, վէ օրթասընտաքի տէմիր էվհալար գէրրելարագ՝ պուղտայ տէօքիւլմէյէ վէ վարօր սու ալմայա պաշլատրընտան, գարտան տէրհալ վարօրա եօլ վերէրէք Հարէմ իսքէլէսի էօնիւնտէ գարայա օթուրթմուշ տրը։

—

Շարգտա Ռումէլիի իլէ մանասթիրլարը քիթապիանէլէրինտէ պուլունան էլ եաղրսը իլէ էսկի քիթապլարը պիր մուայէնէ թապա չայան օլանլարը նէչրիթմէք իւզրէ թիւճարանտան Մ. Մավրօգօրատօ թարաֆընտան Սէլէզ նամ Ռումէճէմիյէթը էտէպիյէսինէ 600 լիրա խանէ օլունմուշ տրը։ Մէպլաղը մէգքիւր՝ սէնէվի 150շէր լիրա վերիլէրէք 4 սէնէտէ ելթա գելընաճագ տրը։

—

Պիր միւտտէթտէն պէրու տիւչար օլտրը խասթէլիքտէն նաչի տրշարելա չըգամամագտա պուլունմուշ օլան Պուլկար Էկզարգը՝ պու քէրրէ քեամիլէն քիսպը ափիյէթ իտէրէք, էվվելքի կիւն ռիֆագաթընտա գարու քեահեասը օլտրը հալտ Պապը Ալիյէ կիտիպ, Տախիլիյէ վէ Ատլիյէ նաղրելարը բաշալար հաղարաթը իլէ միւլագատ ելթմիշ տիր։

—

Էյուպտա վագը պիր խալամ մէքթէպինին շակիրտանը կէչէն կիւն իքիշէր իքիշէր էյուպ չարշըսընտան կէչէր իքէն, Էյուպ իմամը՝ թահգիրաթա պաշլայարագ մէքթէպը մէգքիւր մուալիմի օլան իմամին նամուսընը իհալալ էյլէմիշ, վէ պու խուսուս գանունէն սապիթ օլմուշ օլմաղա, հագարաթ իտէն իմամ ճէզա մահքէմէսինտէ իքի լիրա ճէզաի նագտի ելթասընա մահքիւմ օլմուշ տրը։

—

Պաթումպաշչէհպէնտէրի Ըրֆգի Էֆէնտի թէհրան սէֆարէթը Սէնիյէսինէ պիրինճի սըր քեաթիպ թային օլունմուշ տրը։

—

Խարէի Մախսուսէ միւտիրի Զէյա պէյ էֆէնտի հապրէթլերինին իսկիւտարտա վագը գօնագրնա կէչէն ագշամ խըրսըզ կիրէրէք, էրէյիճէ զիյգըյամէթ էշեա սըրգաթ ելթմիշ տիր։

—

Վիտինտէ մուգիմ Օսմանը ումուրը թիւճարիյէ վէքիլի Ազարեան էֆէնտի մէճլուսնէն Տէրսաատէթէ վիւրուտ ելթմիշ տիր։

—

Կէչէն կիւն Պէյօղլունտա Ազա Համամընտա Ռումէ չօճուղընն պիրի՝ Բաղալիա իչիւն հաղրըլամագ իւզրէ էսքի պիր տապանճանն թէթիյինի գարըշարրը իքէն, աթէշ ալըպ սաղ կէօղիւնիւ բաթլամմիշ տրը։

—

Էվվելքի կիւն Ազապ գաբուսընտան հարէքէթ իտէն թրամվայ արապասը Եօրկանճըլար իչինտէ 8 եաշընտա պիր Եահուտի չօճուղընն սյաղը իւզերինտէն կէչէրէք թէէրիքէլի սուրէթտէ ղըրմըշ օլմպլա, արապաճը տերտեսի օլունմուշ տրը։

—

Բէյէ-դէ-դէ Մէ-դ նամ բիսաբէի մէվգուրթէ իլէ Տէդ-կաղէթասը մուհարբիրլերինտէն մէշհուր կապրիէլ Շարմ էվվելքի կիւն Մարսրտան Տէրսաատէթէ կէլմիշ տիր։

—

Ալթընճը Տարէ էօնիւնտէն Գալաթայա գատար թրամվայ խաթթը ինշաաթընա էվվելքի կիւն պաշլանմըշ տրը։

—

Թէրգոս սու եօլունտա չալըշան ամէլէտէն իքիսինին իւզերինէ թօրրագ երգըլարագ պիրի վէֆաթ ելթմիշ վէ տիկերի ճիւգիճէ եարալանմըշ տրը։

—

Հէր սէնէ օլտրը կիպի, պու սէնէ տախի Հինտիսթանտա սոգուճու վէ երրիճրճը հայվանլարը թէլէֆ իյլէտիքլերի ատէմլերին պիր ճէտվէլի նէչր իտիլմիշ տիր։

Մէմալիքը մէգքիւրէտէ սէնէվի եալընըզ երլան սօգմասը իլէ վէֆաթ իտէնլերին մըգտարը 20 պլնէ պալիշ օլմագտա տրը։ 1870 սէնէսինտէն պէրու օլան թէլէֆաթ 150,000 իլէ 200,000 արասընտա թախմին իտիլմէքտէ տիր։

1880 սէնէսինտէ 212,776 երլան թէլէֆ իտիլիպ, հիւքիւմէթ թարաֆընտան պունլարը թէլէֆ իտէնլերէ 11,663 բուրի միւքեաֆաթ վերիլմիշ տիր։ 1881 սէնէսինտէ եալընըզ երրթրճը հայվանլար 2757 նուֆուս թէլէֆ ելթմիշլեր տիր։ Պու միսիլլու հայվանաթ բէք չօգ թէլէֆ իտիլմէքտէ իմիշ։

—

Պէօյիւք Ատատա չարապճըլարդ ելթմէքտէ օլան պիր Ռումէլիգանլըսը՝ կէչէն կիւն մէգքիւր ատատան պիր սանտալ իլէ Նիզամի նամ մահալէ կիտէր իքէն, եօլտա սանտալ նասընա տէվրիլիպ մէրգումէ զարգ ու նապէտիա օլմուշ տրը։

—

Կէչէն սալը կիւնիւ ճան գուրթարան հէյէթինէ տաիր օլան միւխթէլիթ գօմիսիօն ելթիմա իտէրէք, պաղը տէվիլթէր թարաֆընտան թէքլիֆ օլունան պիւտժէյի ելթիֆագը արա իլէ գապուլ իտիւպ միւգաբէրաթընա խիթամ վէրմիշ օլմաղա, ըէիս Տիլմէր բաշա պիճիւմիլէ ազայա պէյանը թէչէքքիւր ելթմիշ վէ պէհէրինէ եատիկեար օլմագ իւզրէ Գարա տէնիզին ճան գուրթարան մէվգիլէրինին պիրը ֆօթօղրաֆիլարընը վերմիշ տիր։

—

Իզմիր լիմանընտա մալ պօշատրը իքէն Մէ-ժէյ Մ-էյնի գումրանեասը վաբօրլարընտան Ալֆի վաբօրընն խրզ իլէ չաթմասը յալա խայլիճէ խասարտիտ օլտուղընը պունտան ագտէմ եազըղընմըզ Մէ-էյ նամ Ալէման վաբօրընն զարար ու զիյանը 1,000 լիրա Օսմանի օլուպ, հալ պու քի դու պապտէ հասըլ օլան պիր ելթիլաֆ մուճիպլինճէ, Ֆրանսըզ գումրանեասը՝ մէգքիւր Ալէման վաբօրընա 10,000 ֆրանգ իլէ թամիրի զըմընտա թէվագգուֆէ մէճպուր օլտուղը պէհէր կիւն իչինտէ 30ար ինկիլիզ լիրասը թազմինաթ թէէտիյէ իտէճէք տիր։

—

Կէչէն հաֆթա Պէյօղլունտա Պալըգ բաղարը ճիվարընտա պիր եարուտա իշլէմէքտէ օլան իւսկիւտարը բէնտէճի հաճի Ցովհաննէս նամ քիմէնէ գազէն եիւքսէքճէ պիր տիվարտան աշալա տիւշիպ անիտէ վէֆաթ ելթմիշ տիր։

—

Տիւն Գալաթատա խավեար խանը ելթիսալինտէքի սաաթճը տիւքքեանընա զայէթ սիսլիւ պիր տօլանտըրըճը կիտէրէք իքի սաաթ պէյէնիր, վէ մէգքիւր խանտա եամալը Տիմիթրինին օ-

Ցի 8/20 Քեանունը էվվել 1881 թարիխի գարարնամէ մուճիպլինճէ Ցույունը Ումումիյէի Օսմանիյէնին թէսվիյէսի իչիւն թախսիս օլընան վարիտաթ

ՐՈՒՍՈՒՄԱԹ	ՄԱՐՏ 1883						ՎՐԷՈՐԸ ՈՃԷՆ			
	Վարէորը		Իրէնէ մերէեղէյ մաշ վէ գէորէֆրը	Վարէորը ոճէնէ			Շէհրը ոճղէրան տէվր		Իպրիթոֆ յանվարը 1882 իլէ ղարեի մարտ 1883 ճէման եէրէնէ	
	Ղուրուշ		Ղուրուշ	Ղուրուշ		Լիրայի Օսմ.	Լիրայի Օսմանի		Լիրայի Օսմանի	
Թիթիւն	7,525,909									
Թուզ	3,173,421									
Էվրագը սահիհէ	826,217		839,050	13,317,985		129,561			129,561	
Միւսքիրաթ	2,479,121									
Պալըգ	549,082									
Իբէք	3,285									
	14,157,035		839,050	13,317,985	—	129,561	—	—	129,561	—
—Պուլկարիթան վերիսի թային օլունընճայա գատար թիթիւն աշարընան 100,000 լիրա,	252,888			252,888		2470			2470	
—Դրպրրզ ֆաղլի վարիսաթընա մահսուպէն թիթիւն աշարը պագիյէսայէ կէօմրիւք իւզերինէ վերիլէն հէվալէլրտէն 150,000 լիրա,	150,746			150,746		1507			1507	
—Շարգի Ռումէլի վերիսինտէն,										
—Թէնպէքի բէսմինէ մուգապիլ կէօմրիւք իւզերինէ քէշիտ օլունան բօրիցալարտան,										
—Սըրպիթան, Գարատաղ, Պուլկարիթան վէ Եունանիսթանա խատպէթ իտէն տույունտան,										
—Սանտրգտա մէվճուտ մէպլաղ իւզերինէ ալընան ֆայիզ										
—Թէպտիլը սիքքէ ֆարգը,	16,681			16,681		167			167	
	14,577,550		839,050	13,738,500		133,505			133,505	

	Ղուրուշ	Լիրայի Օսմանի	Լիրայի Օսմանի
Նիզամնամէի մախսուսընն 10ընճը պէնտէրին 2ճի ֆրգրաարընտա պէեան օլունան թահվիլաթա մահսուպէն սանտրգա թէսլիմ օլունան մէպլէղ . . .			
Տույունը ումումիյէ իչիւն էվրօբայա կէօնտէրիլէն վէ Սթամպօլոտա թէէտիյէ օլունան մէպլաղ . . .			
Պանգը Օսմանիյէ վաղ օլունան նագտ ալթուն		9,725	
Թէպտիլ օլունմագ իւզրէ Պանգը Օսմանիյէ վաղ օլունան նագտ	12725620	125,369	
Սանտրգտա մէվճուտ նագտ ալթուն			
Սանտրգտա մէվճուտ թէպտիլ օլունաճագ սիքքէ	40017	411	133,505

14 ԱՑԼԸՑ ՄՈՒԱՄԷԼԱԹԸՆ ԹԷՍՎԻՅԷԼԻ ԳԱԹԻՑԷՍԻ

(1882 յունվար 1/13տէն 1883 փեատրուար 28/12 մարտա գատար)

	Օսմ. Լիրա
Փեատրուար 28/12 մարտտա հասընաթը վազրաի սաֆիյէ (նէչր օլունան ճէտվէլ մուճիպլինճէ)	2,125,098
Պագայա խանէսինտէն մէէխուզաթ	79,180
	2,204,278

	Օսմ. Լիրա
1882 սեպտեմբեր 1/13տէ թահվիլաթը միմթազէ, գուբօն վէ Ռումէլի շըմէնտրֆէր թահվիլաթընա թէէտիյէ օլունան մէպլաղ	1,173,873
1883 մարտ 1/13տէ թահվիլաթը միմթազէյէ թէէտիյէ օլունան մէպլաղ	880,405
Պիրինճի թէրթիպտէն օլան բէսիւմալ իչիւն	150,000
	2,204,278

Մէճլիսը իտարէ իչիւն

Մէ-ղ-Լէրը ֆ-բ-թէ-ոս-
ԲՐԻՄԳԷՐ

Ռէ-
ԷՏԿԱՐ ՎԻՆՍԸՆԹ

Տէրսաատէթ 4/16 ապրիլ 1883

տասքնա կիտելիսմ տէր։ Սասթճը պանա մուլթաֆագաթ լա սասթն պիրինի ալլով մէգիւբ օտայա կիթանյինտ, մէրգում սիւսիւատամ՝ սասթրն օ պիրինի տէ կէ-լերին տէմէսինտ, սասթճը տիւ-քքեանընա կիտիպ օ պիր սա-սթը սա ալլով կէտիրինտ, չախ-ը մէրգումրն էվվելքի 25 լրա-լրդ սասթյա դայա օլորդնը կէօրինճէ ֆիրեատէ պաշլար։ Վէ զապրթա եէթիշիր իսկ տէ, նէ մէգիւբ չախատան վէ նէ օտա սահիպինտէն հիշ պիր էսէր կէօ-բիւլէմէդ։

ԹԷԼԵԿՐԱՖ

Աժանս Հավաս գոմբանիաս Բոր-ֆնան մարդարդը Բէրլին օրնան Ռէյտէր-ֆլեր ղրբ։

Լոնտրա 25 ապրիլ

Թունա մէսէլէսինէ տաիր թէշ-քիլ օլրնան գանֆէրանս թարա-ֆրնտան թանդիմ՝ օլրնան ահտտա-մէրին տանդի կէն սիւֆէրա թարաֆրնտան խմպալանմալը օլորդը սուրէթը մէվսուգտէ խապէր վերիլիյոր։

Տեյլ Նիւ-ը կազէթասընդն խար-թում գուրպինտ վագը Գավա-գար նամ մահալտէն ապրիլ 25 թարիխյլէ ալորը պիր թէլէկ-րաֆա կէօրէ, Սուտան սոլէրի Տվինտ (·) նամ մահալէ հիճիմ թիմիշ խէլեր տէ կէրի բիւսկիւր-տիվիշլեր տիր։ Քէզա մէգիւբ թէլէկրաֆա կէօրէ, ժէնէրալ Հիգա՝ նիլ ճիհէթինտէն, վէ Սիւ-էլէյման բաշա տախի տիկեր ճի-հէթտէն ասիլեր իւզերինտէ հիւ-ճում թիմէք իւզրէ հաղբրլան-մագտա իմիշլեր։

Աթինա 25 ապրիլ

Գրալիցա մայիսին 6ընճը կիւ-նիւ Մոգուայա միթէվէճճիհէն հարէքէթ իտէճէք տիր։ Միշա-ելէյհանըն Սթանպոլման միւ-ռուրի միւհթէմիլ տիր։

Պուլկարիթան բրէնսին մա-յիս 2տէ պուբայա վիրուտի մէ-մուլ օլմաղա, հիւսնի գապուլի իչին պէյիւք թէտարիքաթ իճրա օլունմագտա տիր։

Ռուսիա իմբէրաթօրընն ըէսմը թէթէվվիճինտէ գրալ Թարա-ֆրնտան վէքիլ օլմագ իւզրէ Մ· Մավրոգորտաթօնն Մոսգուայա կիթմէսինէ գաթիէն գարար վէ-րիլմիշ տիր։ Մուսիալէյհին ըէ-ֆագաթրնտա 3 պէյիւք ասքէ-րի զապթի պուլունճագ տիր։

Նունան գրալընն ագրապա-լարը պուլունան Տանիմարգա բրէ-նսլերի պու կիւն Գոբէնհակա միթէվէճճիհէն հարէքէթ իթ-միշլեր տիր։

Եաֆա 25 ապրիլ

Պուլկարիթան բրէնսի իլէ պի-ռատերի վէ մայէթինտէ պուլու-նան զէվաթ՝ պու կիւն պուրայա միվասէլէթ էյլէմիշլեր տիր։ Միւ-շարիւէյհիմ պու ագշամ Գուս-սը Շեբրիֆէ կիտէօրլար։

Բարիզ 25 ապրիլ

Եիւզտէ 5 ֆայիզլի էհամմին Եիւզտէ 4 պուչուզա թէնզիլմ մատտէսինէ տաիր Մէճլիսը Մէ-պուսան թարաֆրնտան գապուլ օլունան նիզամնամէ լայիհասը եարրն մէճլիսը Ա.յանտա թահթը միւզաքէրէյէ ալընճագ տիր։

Գահիրէ 25 ապրիլ

Մրսրը կազէթալարը՝ լօրտ Տրֆի-բինին լայիհասընը չէտիտէն մուա-խէզէ իտէօրլար։

Բարիզ 26 ապրիլ

Մէճլիսը Ա.յան՝ եիւզտէ 5 ֆա-յիզլի էհամմին եիւզտէ 4 պու-չուզա թէնզիլինէ տաիր օլան գա-նունն լայիհասընը գապուլ իթմիշ տիր։

Մէճլիսը մէպուսանտա հիւ-քիմէթ՝ թանքէն սէֆերի իչին 3 միլիոնլրգ պիր թարսիսաթ թալէպ իթմիշ տիր։

Ըէիսը ճիւմհուրը սէրայը իւ-մերասընտան պուլունան ժէնէրալ Բիթիէ ֆէրիդ նասպ օլունմուշ տրը։

Լօնտրա 26 ապրիլ

Մէճլիսը Մէպուսանտա խարի-ճիյէ միսամէչարը Լօրտ Ֆիցմօրիս պիր սիւալ ճէվապէն տէմիշ տիր քի, հիւքիմէթ՝ ճէպէլը Լիպ-նան իչին հիշ պիր նամէսի պիր սուրէթը մախասուսէտ իլթիզամ իթմէմէքտէ օլուգ, հիւքիմէթը Սինիյէ թարաֆրնտան Բիւսթէմ բաշա ազ խոլոտիկի թագտիր-տէ, ճանիպը Պապը Ալիտէն թավ-այէ օլրնան նամկէտլերին լեյա-գաթընը թէտագիգէ հպրը տրը։

Լօրտ Լ· Ֆիցմօրիս՝ սիկէր պիր սիւալ ճէվապէն տէմիշ տիր քի, Մրսրը հիւքիմէթի՝ իսքէնտ-երիյէ լիմանընն պօղազընը տէ-ռինլէթմէյէ գալտէթէն գարար վերմիշ տիր։

Ազատէն պիրի՝ Ալէմանիա, Ա-վսթրիա վէ Իթալիա պէյնէտէ

պիր իթթիֆագ ահտնամէսի մէվ-ճուտ օլուպ օլմասընընը հիւքիւ-մէթէ սիւալ իթտիքաթ, ըէիսը ֆիւքրա Մ· Նիգատթօն պու իւչ տէվլէթլեր պէյնինտէ պիր ահտ-նամէ վէ եա մուգավէլէ մէվճուտ օլուպ օլմասընընը պիլմէսինինի ճէվապէն պէեան իթմիշ տիր։

Պէրլրատ 26 ապրիլ

Գրալ պու կիւն տախիլը մէմ-լէքէթտէ իճրա իթտիկի սէյա-հաթատան ավտէթ իթմիշ տիր։ Միւշարէլէյհ՝ սէյահաթ իթտիկի հէր մահալտէ ֆէվգէլատէ սու-ըէթտէ վէ այգէզլրրա հիւսնի գապուլ օլունմուշ տրը։

Աժանս Բիւթէր նամ Ռէյտէրֆ շէր-սէրնէն Տերսատէրի ահտնամէսի Մ· Ռինկենբը Բորֆնան մարդարդը Բէրլէն օրնան Ռէյտէրֆլեր ղրբ։

Լօնտրա 25 ապրիլ

Թարդ կազէթասը պու կիւնքի նիւսխէսինտէ պէր վէճճը աթի եազմըշ տրը։

«Տուէլը մուազզամ թարա-ֆրնտան վերիլէն թարիմաթ մու-ճիպինճէ, տիւնքի կիւն սիւֆէ-ռա՝ Թունա ահտնամէսինէ վագը իմգա իյէմիշ տիր։ Տուէլը մու-ազզամա ահտնամէի մէգիւբրը թասարիֆինէ գատար Թունա գո-միսիօնընն միւտտէթը մէմուրի-էթինի թէմսիտէ մուվաֆագաթ էյլէմիշլեր տիր։»

Մոնդարդ կազէթասը տէյօր քի, «Թունա ահտնամէսինին թաս-տիգի վէ պու խուսուսատա Բու-մանիա հիւքիմէթիյլէ մուվաֆա-գաթ հուսուլի իչիւն թային օ-լունան 6 մահ մէօհլէթին ինգը-զասընա տէկին։ Մասալէը ճա-ռիյի թէսվիյէ էյլէմէք իւզրէ սապրգէն Թունատաքի Էվրօբա գօմիսիօնը թարաֆրնտան մու-վագգաթ պիր գօմիթէ թէշ-քիլինէ տուէլը ֆախիմճէ մու-վաֆագաթ հասը օլմըշ տրը։»

Աթինա 25 ապրիլ

Տանիմարգա վէլիի ահտը իլէ ֆամիլեասը պու կիւն պուբատան հարէքէթ էյլէտիլեր։ Գրալ՝ պիր չօգ եավերը հարպլարըյլա պէ-բապէր Գոբէնհէ գատար անլերի թէչեի էյլէմիշ տիր։

Ռեթէրսպուրկտան վիրուտ իւ-տէն խապէրլերէ կէօրէ, բարա իլէ Ռուսիա հիւքիմէթինին միւ-նասէպաթը՝ ռուբէթը տօսթանէ-տէ տիր։ Ռուսիա իմբէրաթօրընն ըէսմը թէթէվվիճինտէ բարա թարաֆրնտան տախի պիր վէքիլ կէօնտերիլճէք տիր։

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Մէքքէ վէ Մէտինէ էշրաֆ վէ էհալի վէ խատէմէսի՝ մաաշ վէ թայինէրինին օնտա վէ պէշ-տէ պիր թէվզիֆաթընտան խա-թիանա թուրթուլմասը հագգընտա սուտուր պույրուլսն պիր իրատէի Շահանէյ տօյայը խաքիրաի Շէհրիյարիյէ արզ օլունմագ իւզրէ իքի գրթա թէչէք-քիւրնամէ թիմիշ տիր։ Արիզէի մէգիւբրէ պու քէրրէ Հիճազ վիլայէթինտէն Տէրսաատէթէ կէնտերիմիշ օլմաղա, մէգիւբ թէչէքքիւրնամէլէր խաքիրաի Շահանէյ լետէլ արզ մահզու-զիյէթը Սենիյէյի մուճիպ օլմուշ տրը։

—Ամլիյէ նէզարէթի միսթէ-շարը Վահան էֆէնտի հարդէթ-լերի պիր հաֆթատան պէրու խասթէ օլտուզունտան, մահալը մէմուրիյէթինէ կիտէմէմէքտէ ի-միշ։

—Շէրէֆը Խայրէնին պիտայէ-թը թէէսսիսինտէն պէրու չիմտիյէ գատար հասըլթընտան Շէհր է-մանէթինէ պիր մրգտարը մուայ-էն չէյ վերմէսի իմթիյազ ֆէր-մանընտա մուգայէտա օլտուգու հարտ։ Շէրէֆ պու մէպլաղը վիր-մէտիյինտէն, պիր միւտտէթտէն պէրու Լմանէթլէ Շէրէֆ պէնին-տէ պունուն մուհաքէմէսի ճէրէ-յան իթմէքտէ իտի։ Իչիտիւտ-յինէ էէօրլ, Շէրէֆ պու մէպլաղը վերիպ վերմէմէք տավասընը-տա մահքիմանլէյհ օլորդընտան, մէպլաղը մահքիմանպիհէ մու-գապիլ պու քէրրէ Ամլիյէ նէգա-րէթի իճրա մէմուրիյէթինտէն Շէհր Լմանէթի նամընա օլարագ իւսկիւտարրն քէօրրիս վէ իսքէ-լէ հասըլթը տունտէն իթի-պարէն թահթը հաճզէ (սէքքսթ-րօ) ալընմըշ տրը։

—Կէչէն կիւն վէֆաթ իտէն Ռուսումթ միւֆէթթիշի ցօրն էֆէնտինին եերինէ Ռուսումթ Լմանէթի միսթէշար մուավինի Բիղա պէյ էֆ· իլէ Սէլիմ պէյ միֆէթթիշ թային օլունմըշլար, վէ մասալարընա տախի պիրէր մրգտար զամմ վուգու պուլմուշ տրը։

—Աբթա պաշ չէհպէնտերխա-նէսի գանչէլէրիյինէ Արթա խա-նէտանընտան ֆեազիմ էֆէնտի-նէն, վէ Պաթում պաշ չէհպէն-տերխանէսի գանչէլերիյինէ տա-խի ուսմուրը մուխթէլիթէ գալէմի խիւլաֆասընտան նիգօլաքիմագ-ըրտիս էֆէնտինին թաեին գըլը-սրգեարը սէսմու տրը։

—Միւրդ 20ինճի տարիխի պէ-լէսկէ (Մագրիբէօ) ըէիսի սա-պրգ Սէլեան էֆէնտինին պու-քերրէ Ատանա մահքէմէի թի-ճարէթի ըէիսիկինէ նասպ օլուն-տրը մանէ մէմնունկէ իշտիր-միշ տիր։

Լէֆենտիի մուամիլէյհ՝ Մագ-րիբէօյինտէ պուլունտրը միւտ-տէթտէ, օ ճիվարտա պուլունան ասաքիրը Օսմանկէյէ խրամէթ վէ մուավէնէթը լազըմէ կիգա իթմիշ օլտուզը կիպի, իլզամ գա-վահիմ գօմիսիօնընտա աղալրը էֆենտրնտա տա քէմարը սուտա-գաթ ու իսթիգամէթէ էյիպի մէմուրիյէթ իմտիկինէ տաիր գօ-միսիօնը մէգիւբ ըէիսի (Էլան Ա-տանա վալիսի) Ապէտին բաշա հարդէթլերի թարաֆրնտան մա-գամաթը ալիյէյ հիւսնիւ չա-հատէթ վէ միւթէատտիտ ինճա-լար վագը օլմուշ օլմաղա, էֆէն-տիի մուամիլէյհին պիհագգրն նաիլ օլտրդը իշպու մէմուրիյէթը ճէտիտէտէն տօրալը քէնտիսինի ալէնէն թէարիք իտէրիգ։

—Ամլիյէ նէզարէթի թարա-ֆրնտան ախիրէն վիլայաթա կէօն-տերիլէն պիր թահրիրաթը ուսու-միյէտ, խաղինի մալիյէ պօր-ճը օլան էֆրատը էհալինին տեր-հալ պօրճլարընը վերմէլերի իչիւն վալիլերէ լազմ կէլէն թէտապիր-լերի իմթիխազ էյլէմէլերի իշար օլունտրդը կիպի, տույունը մէգ-գիւրէնին թահսիլինճէ իհմալ կէօսթէրէն մէմուրիյինն տէ մէ-սուլ թուրթուլաճագլարը պէյան օլունմուշ տրը։ Քէզա մէճլիսէնին 1660ընճը պէնտինին հիւքմի պու կիպի պօրճլարա թաթպիգ օլու-նամայաճագը մէգիւբ թահրի-բաթտա իրավէթէն տէրմէյան Գըլընմըշ տրը։

—Իմբէրեալ վէ Գոմերչիալ Իսթէ-նամ սիկուրթա գումբանեալարը-նընն ճէնէրալէսի Մ· Գիֆթրինին պաշ մէմուրը Մ· Տիւրօն էվվելքի կիւն կիւբէ կինտիւզ պիր վա-գրթատա Պէյօղլու ճատտէսինտէն կէչէր իքէն, 3 քիչի մէրգումրն իւզերինտէ հիճում իթմիշլեր իսկ տէ, մէրգում Տիւրօնի բէվզվրլերի-նի չէ.բիպ սաղ սէլիմ մուսալ-ամալարընն էլինտէն գուբ-թուլրգտան մատտա, օրատան կէչէն պաղր քիմսէլերին մուա-վէնէթէյլէ տէ իւզերինէ հիճում իտէնլերի թէվզիֆ պիրլէ Գալա-թա Սէրայընա թէսլիմ իթմէյէ մուվաֆֆագ օլմուշ տրը։

—Խրիսթիյանարրն էյամը մախ-սուսէլերի օլմագ մինասէպէթիյ-լէ մահքէմէի ճէզատան պաշգա Ամլիյէ մէհգիմի տիւն թաթիլ օլունտրդը կիպի, մէքթէպ Սուլ-թանի տախի թաաթիլ գըլընմըշ տրը։

—Թէգաիւտ սանտրընա ու-մում մէմուրիյն մասչարընտան կէօնտերիրմէսի լազմ կէլէն ագ-չէ վագթ ու զէմանը իլէ կէօն-տերիրմէմիյինտէն, պունուն սիւ-րաթը իրսալի հագգընտա թէգա-իւտ Սանտրդը նէզարէթինտէն վի-լայաթա պիրէր թէգքերէ կէօն-տերիրմիշ տիր։

—Տիւնատէն իթիպարէն քէթէ-պէ վէ մէմուրինէ մարտ մաաշը իթա օլունմայա պաշլանմըշ տրը։ Պու մաաշ քէմաֆիսասպրգ Մա-լիյէ նէզարէթի թարաֆրնտան Պանգը Օսմանի մարիֆէթիյլէ թէսվիյէ իտիլմիշ իսկ տէ, նիսան (ապրիլ) մասընը հիւքիմէթը Սենիյէ իլէ լազմ՝ կէլէն մուգա-վէլէյի թանգիմ իթմէք իւզրէ էլան միզաքէրէտէ պունուն Պանգը Օսմանի իթա իտէճէքմիշ։

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

ԷՎՐՕԲԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Լօնտրա 26 Ապրիլ·

Ինկլ. էհամը Ինկ· Լիր·	102- 9/32
Օսմ· էհամը աչքլը	11-11/16
» » գաբանը	11- 5/8
Իսթիդրաղ 65	14- 5/8
» 69	12- 1/2
» 71	74- 1/4
» 72	24- 1/4
» 73	11- 1/2
Օսմանլը Պանգասը	20-
Ռուսիա իսթիդրաղը	87- 1/8
Մըսրը տուլ· մութա հրաէ	75- 1/8
» իսթիյազը	95- 1/8
Տարիա Սանիէ (Մըսրը)	73-
Ռոշիլա իսթիդրաղը (Մըսրը)	97-
Մաճարիսթ· էհամը 1877	102-
Գամպիօ Բարիզ 3 այ վաաէ	-

Բարիզ 26 Ապրիլ

Ֆրանս· էհ· 3 % Ֆր·	79-78 1/2
» » % 5	111-37 1/2
Օսմ· էհամը աչքլը	11-85
» » գաբանը	11-57 1/2
Իսթիդրաղ 65 Ֆր·	-
» 69	63-
» 75	57-
Ռուսէլի չքմէնտրֆէլրի	56-50
Օսմ· Պանգասը	753-75
Գրէտի Լիոնէ	558-75
Գրէտի Ֆոնսիէ	1335-
Լիոն ագսիոնը	1370-
Սուէիշ ագսիոնը	2595-
Ռուսիա 5 % 1877	93-1/8
Իտալիա էհամը	91-60
Մարը Ֆոնս· մութահրաէ	330-
Մանարթան էհամը	102-1/2
Եունան 6 % 1879	-
Գամպիօ 3 այ վաաէ	23-22

Վիէննա 26 Ապրիլ

Լօնտրա իւզերինէ գամպիօ	119-90
Ռուսէլի չրմէնտրֆէլրի	26-50

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Էհ· ուս· սիւն ապշ· գաբ·	12-36
Պու սապահ աչքլը	12-38
Մըսրը մութահրաէ· գաբ·	84-15
Պու սապահ աչքլը	84-20
Իսթիդ· 65 (մութօն)	76-50
» 65	72-50
» 69 (քինար	63-
» 72 (Պոնտիմ թրէ·)	22-20
» 73	58-
Ռումէլի չքմէնտրֆէլրի	56-25
Ագչէ ֆայիզի	9-
Ռէբօր Դլր·	30-
Հէվալէսիզ »	40-

ՊԱՆԴԱ ԱԳՍԻՕՆԱԼԱՐԸ

Գրէտի ժէնէրալ	6-37
Սթամպոլ պանդասը	8-17
Սօսիէթէ ժէնէրալ	4-38
Թրամվայ	3-25

ԱԳՉԷԼԷՐԻՆ ՖԻՅԱԹԸ

Օսմ· լիրասը 100 ղրշտան	Դլր· Բր·
Պէյազ մէճիտիէ ֆարգը	103-10
Մէճիտիէ »	101-30
Պէնիէ »	103-15
Ալթընըզ »	103-20
Պագըր »	680-
Գայմէ	990-
Ինկիլիզ լիրասը	110-04
Ֆրանսըզ ալթունը	87-34
Բօլ	90-10
Գրէմից ալթունը	51-25
Գարպօն գայմէսի	09-11

ԻԼԱՆԱԹ

ԻՏԱՐԷԻ ՄԱԽՍՈՒՍ ԻԼԱՆ

Ճումա վէ բազար կիւնէրի սապահլարը քէօբրիւտէն Ատա-լարա իճրա օլունան սէֆէր՝ նի-սանըն 18ինճի բազար էրթէսի կիւնինտէն իթիբարէն պէհէր կիւնինճէ, եանի քէօբրիւտէն սաաթ 2 1/2տա հա-ըէքէթէլէ Ատալարա ուղրայարագ, բազար կիւնէրի Բէնտիկէ վէ էյ-յամը սաբիէտէ Գարթալա կիտէ-ճէկի կիպի, ախշամ բազար կիւն-էրի Բէնտիքտէն վէ էյյամը սա-իրէտէ Գարթալատան սաաթ 8տէ հարէքէթէլէ եինէ Ատալարա ուղ-ղայարագ քէօբրիյէ ավտէթ ի-տէճէք, վէ բազար կիւնէրի ա-զիմէթ վէ ավտէթտէ Գատըքէօ-յինէ ուղղայաճագ տրը։

11 Նիսան 1883

Էվգաֆը Հիւմայուն մէճլիսը խտարէսինէ կէլէն իլան։

Էվգաֆը Հիւմայուն խազինէսի ագարաթընտան թագսիմ չէշմէսի իթթիխալինտէ քեաին 3 պապ տիւքքեանընն թալիպինէ էյճար օլունմագ իւզրէ իճրա օլունան միզայէտէսինտէ լիրաի Օսմանի 100 ղրշ· օլարագ մահպէմահ վէ-ռիմէք իւզրէ չէշմէ թարաֆրնտան պէրինճի տիւքքեան՝ շէհրի 140, վէ իքինճի տիւքքեան՝ շէհ-րի 180, վէ իւչինճի տիւքքեան շէհրի 100 ղրշտա թալիպի էօհ-տէսինտէ պուլունտրդընա, վէ մահը հայր Ռումինին 21ինճի բէնճ-շենպիհ կիւնիւ զարարը գաթիսի վերիլիպ անանն սօնրա զամմ գա-պուլ օլունմայաճագը պինանն, զամմ իլէ թալիպ օլանլարընն եէվ-մը մէղքիւրտէ սաաթ 9ա գա-տար Լվգաֆը Հիւմայուն մէճլիսը իտարէսինէ կէվմլէրի իլան օլու-նուր։

13 Նիսան 99 3—1

ԻԼԱՆ

Սթամպօլտա Պապը Ալի ճատ-տէսինտէ 48 նումէրօտա քեաին օլուպ, կէչէն սէնէ կիւտիւզ վագթը միւհթէրէգ օլան թաբի-ցիէր տիւքքեանընընն սահիպի Զիվիճեան Պօղոս աղանրն մու-ճէտատէն ինչա օլրնան եինէ մէղքիւր տիւքքեանտա իշպու ապրիլին 13ինճի կէլէճէք ճու-մատա կիւնիւնտէն իթիպարէն քէլէվվել իճրաի սէնաաթլա մէշ-ղուլ օլաճաղը, վէ վուգու պու-լաճագ հէր Նէվ սրբարբլարը հիւսնի սուրէթլէ իճրա իլէ պիլ-ճիմէք միշլեթրիլերինի քէմաֆիս-ատպրգ խօշնուտ խտէճէյի իլան օլունուր։

8—3

ՐԻՀՊԼԻՐ ԳԱՎԱՆԻՃՆ

Իշպու քիթապ՝ շիմտիյէ գա-տար նէշր օլունան 6 ճիլտ տիւ-թուրտա միանտէրիճ գավանիյն վէ նիզամաթրն մէրի իլ իճրա վէ եա միանֆէսիս վէ եախատ միանզամմ օլանլարընը միւհթէվի պուլունան պիր էսէրը միանթէ-խպ տիր։ Նիզամաթը մէրիյէնին էն միւհիմմէրինէ վագթի վէ եա-խատ գավանիյնը ճէտիտէի լահը-գայա միւթթալը պուլունմատրգ-լարընտան տօյայը էսէրիա տա-վարընը ղայպ իտէն հէր սընրի միլլէթատայրրմրզն քիթապը մէղքիւրը գրատաթլա քէսպը մա-լումաթ վէ իսթիֆատէ իտէճէք-լերի շիպղէսիպ տիր։

Էսէրը մէղքիւրընն նաշիրի՝ վի-լայաթը Շահանէյնին հէր հանկը-սընտան քէնտիսինէ պիր սրբարբլ վուգու պուլուր իսկ։ 14 ղրուշ-լուգ բօսթա բուլը կէօն-տերիլտիկի թագտիրտէ, իշպու սրբարբլը տերհալ իճրա իտէճէկի-նի թէահհիւտ իտէր, վէ բօսթա բուլը կէօնտերէնլերին բօսթա իւճրէթինտէն տէ մուաֆ օլա-ճագլարընը պէյան իլլէր։

Մէղքիւր քիթապն Բէօբրիւ պաշընտա 4 Նիսէրօլը Բիւթիւպ-խանէի Օսմանիտէ սաթրլմագտա օլաբրը վէ Բիւթիւպխանէի մէղ-քիւր միտիրի Տ· Գրիգորեան Յով-հաննէս էֆէնտինին իշպու էսէրին նաշիրի պուլունտրդը ճիհէթէ վուգու պուլաճագ իրսալթէ է-ֆէնտիի մումիլէյհ նամինա կէօնտերիլմէլի տիր։

Տէրսատէթտէ քիթապը մէղ-քիւրընն պէհէր նիսխէսի 12 ղրշ· սաթրլմագտա տրը։

20—3

Ս· ԱՎԱՀԻՐՏԻ ԷՃԶԱԽԱՆԷՍԻ

Սթամպօլտա եէնի ճամի հավուսընտա Բօսթախանէի ամիրէ գար-չընտա վագը 12 Ն։ իւ միրագամ տրը։

Պու տէֆա էվրօբա ֆապրիգալարընտան տօղրուտան տօղրույա էն ա-լա հինս էնգալար ճէլալ իյէմիշ օլտուգուսմուգան, կէրէք օգգա վէ կէ-րէք չիչէկուտ պիրինճի ճինտէն սօրֆաթօ վէ գընագընալը Պօրտօ վէ Ա-լակա չարապլարը վէ չէլիք չրուալը, վէ քէնտիմիզին բէք տիգգաթը սու-ըէթտէ հապբրատընդըմզդ Էլէ-ոէ ոբ Բէբ-ն նամ մուալէճէի մուֆիտտէ պու-լունմագտա տրը քի, մէկբէր մուալէճէ կէրէք միտէ խատաթլըգլարընա վէ կէրէք համիլ գատընլարա վուգու պուլան իսթիֆրա վէ եիրէք պու-լանթըսը կիպի ֆէնայլրգարա գարշը բէք թէէսիրի պիր թէրթիպ տիր։ Պու իլաճը պուֆիւն ագատիմալար թահսին վէ թագտիր իթմէքտէ տիրլէր։ Պունդարատան մատտա, չօճուգլար իչիւն տախի թաբեօգա, վէ սիւտիւ ուն, վէ Սրմանեանը Լնվահ ֆահրէլի մատէն սուլարը թազէ օլտուղու հատ-մէվսիմ իչիւն կէթիրէմ տիրիմիշ տիր։

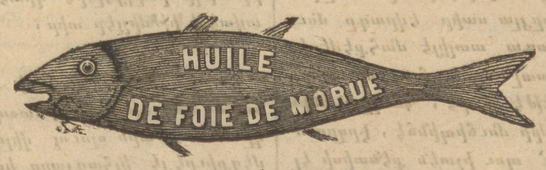

Ակէլխուսուս պալըգ եաղընընն նորվէկկա մալի օլմագ իւզրէ էն ապ ճինսլերինտէն կէրէք ֆիշը, կէրէք օգգա վէ կէրէք չիչ իլէ պուլունմագ-տա վէ գայէթ էհվէն ֆիյաթլէ սաթրլմագտա տրը։

Հէր կիւն սապահ վէ ագշամ Տօգթօր Տատրեան էֆէնտի տախի էհ-գախանէմիզէ օղրամագտա տրը։

Էհգախանէմիզէ Տօգթօր Ա.յվազեան էֆէնտի հէր կիւն սաաթ 7տէն 10ա գատար հապրը պուլունարագ միւրաճաաթ իտէն գաթլարը գապալ իմ տէճէք, վէ այրճա չօճուգ խասթալըգլարընա տախի պագաճագ տրը։ Տօգ-թօրը միւամիլէյհ եաղընըզ ճումատա կիւնէրի քէշալիք սաաթ 7 տէն 10ա գատար խայրաթ պագաճագ, վէ թարաֆը էհգախանէմիզէն տախի բէք ֆագըր օլանլարա մէճճանէն մուալէճէի լազմվ իթա գըլընճագ տրը։

ՍԱՀԻՊԻ ԻՄԹԻՃԱՋ ԱՆՏՕՆ ՇԱԳԱԵԱՆ